

Лукановська І. Р.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
Тернопільський національний економічний університет

ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛЯ: ОБЛІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Сучасний економічний розвиток характеризується стрімким впровадженням інформаційних технологій та поширенням мережі Інтернет в усіх сферах діяльності, не виключенням є форма дистанційної торгівлі – інтернет-торгівля. Таким чином, особливо актуальним є необхідність дослідження організації та методики ведення бухгалтерського обліку операцій в сфері інтернет-торгівлі, а саме особливості інформаційних технологій обліку розрахунків з покупцями, облікове відображення витрат на створення і функціонування інтернет-магазинів, а також оподаткування господарських операцій, що здійснюються через мережу Інтернет.

Сьогодні популярність електронної торгівлі зростає щоденно, набираючи колосальних обертів торгівлі промисловими, продуктовими та іншими групами товарів. Електронна торгівля – це вид дистанційної торгівлі товарами з використанням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки [1, с.138].

Бухгалтерський облік електронної торгівлі здійснюється за допомогою програмного забезпечення Internet-магазину, що з'єднується з комп'ютерними системами бухгалтерського обліку (далі – КСБО) підприємства таким чином, що проводки формуються автоматично, наприклад, при відвантаженні товару покупцю. Більше того, саме клієнт заповнює на екрані свого комп'ютера бланки замовлень, і, таким чином, ініціює проводки з реалізації товарів та списання їхньої собівартості. При цьому функції бухгалтера перекладають на покупця, який взаємодіє з електронним магазином. Такий підхід має і позитивне і дещо сумнівне значення.

По-перше, якщо говорити про позитив, то він проявляється в зменшенні обсягів облікових робіт, адже покупець самостійно оформляючи замовлення, автоматично позбавляє такої рутинної роботи працівника інтернет-магазину. Система самостійно формує усю передбачену документацію в електронному вигляді. Недоліком цього є той факт, що покупець таким чином автоматично включається в КСБО підприємства, але не несе жодної відповідальності за неправильне внесення даних, а тому навіть через його неухважність, може бути сформовано документи, що не відповідають дійсності. Тому електронна система має мати автоматичні фільтри, або контроль за правильністю оформлення замовлення потім здійснюється працівниками інтернет-магазину.

Існують певні проблеми при організації обліку витрат. По-перше, їх склад суттєво відрізняється від того, який є у звичайній торгівлі. Зокрема, до їх складу відносяться витрати на оплату послуг хостингу, колокейшину, плата за домен тощо. По-друге, немає чіткого механізму включення їх у собівартість

товарів, що в свою чергу позначається на системі оподаткування, зокрема величині податків.

Практика інтернет-продажу свідчить, що зручнішою для суб'єктів інтернет-торгівлі (особливо фізичних осіб) є використання спрощеної системи оподаткування. Ще однією, не менш вагомою проблемою, притаманною інтернет-торгівлі є використання різних способів розрахунків з покупцями за придбані товари (роботи, послуги) (рис.1.):

Рис. 1. Способи розрахунків з покупцями в інтернет-торгівлі.

Щодо останнього способу, зображеного на рис.1., варто наголосити, що на сьогоднішній день він майже зовсім не врегульований (за винятком рекомендацій Положення НБУ «Про електронні гроші в Україні»)[2]. Але воно лише встановлює вимоги до суб'єктів здійснення випуску, обігу та погашення електронних грошей, а також до систем електронних грошей в Україні. Таким чином з позиції оподаткування, такі операції майже не контролюються.

Нажаль, в Україні хорошої системи оподаткування та податкового адміністрування операцій, що здійснюються через мережу Інтернет досі не сформовано. Дискусії щодо використання електронних грошей активно ведуться в площині контролю та оподаткування операцій[3, с.177]. Повноцінно органи податкової служби можуть контролювати лише певну частину електронних магазинів.

Проведене дослідження показує, що, незважаючи на стрімкий розвиток інтернет-торгівлі, ця сфера діяльності й досі залишається недостатньо врегульованою на законодавчому рівні.

Література

1. Бутинець Ф.Ф Бухгалтерський облік в торгівлі: підручник. Житомир: ПП «Рута», 2002. 576 с.
2. Про електронні гроші в Україні: Положення НБУ від 4.11.2010 р. №481. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>
3. Хорунжак Н.М., Лукановська І.Р. Облік в умовах цифрової економіки: проблеми і перспективи. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Випуск 45. С. 175-180